

Miljøvennlige lekeplasser

Er det slik at naturen må vike til fordel for plast og gummi for at vi skal få godkjente og trygge lekeplasser? Ofte blir jord, grus, gress og trær erstattet med plast og gummi. I artikkelen finner du blant annet tips fra Naturvernforbundet til hvordan lekeplasser kan innredes på en allsidig, trygg og miljøvennlig måte.

Barn som leker

Strengt krav til underlag

Lekeplasser er et naturlig samlingssted i et bomiljø, både for barn, ungdom og voksne, så hva anbefales å gjøre når man ønsker å sette opp lekeapparater som har krav til fallunderlag, og samtidig ønsker å gjøre dette på en måte som er minst mulig skadelig både for mennesker og natur? Det stilles strenge krav til underlaget i [Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr](#). Her står det blant annet at fjell, betong og asfalt ikke skal brukes som fallunderlag. I tillegg er det krav til at lekeplassutstyr som har fallhøyde over 60 cm, må ha støtdempende fallunderlag.

- ✓ Ikke bruke fjell, betong og asfalt som fallunderlag
- ✓ Lekeplassutstyr med over 60 cm fallhøyde må ha støtdempende fallunderlag

Hvordan ta vare på både miljøet og sikkerheten?

Vi har spurt rådgiver Janne Melby Gillgren i Naturvernforbundet om det finnes miljøvennlige underlag som tilfredsstiller kravene til fallunderlag. Gillgren formidler at det finnes flere mer miljøvennlige fallunderlag, og at bark er et godt alternativ. Hun sier videre at det enkleste er allikevel å bygge lekeplassen slik at man ikke får de høye fallene, men tilrettelegge for elementer uten høye fall. Dette kan gjøres ved å bruke naturlig terreng når man for eksempel setter opp en sklie. På denne måten er det ikke nødvendig å bruke fallunderlag, og man kan unngå å bruke plast eller kunstgress.

- ✓ **Bark kan være et alternativ som fallunderlag**
- ✓ **Bruke naturlig terreng og tilrettelegge for elementer uten høye fall**

Gilgren sier videre: «Naturvernforbundets hovedfokus er å redusere plast og miljøgiftene, og disse er jo da tungmetallene som ofte er i plasten i underlaget og i f.eks. impregneringen på apparatene. Vi mener og at det er viktig med mer natur, og naturlige elementer for barna, slik at de får leke i et mer naturlig miljø».

I kompendiet Falldekke av plast – Til barnets beste? kan man lese mer inngående om dette temaet. Blant annet finner man en vurdering av ergoterapeut Solvor Berlin Boasson i Nordre Follo kommune. Boasson kommer med forslag til ulike tilnærminger man kan ta for å begrense unødig bruk av gummidেকে og samtidig ta hensyn til universell utforming. Hennes forslag er:

- Begrense gummidেকে til kun sikkerhetssonen under lekeapparater.
- Begrense gummidেকে til den delen av sikkerhetssonen som gir adkomst til aktivitetene i lekeapparatet, og bruke bark i resten av sikkerhetssonen.
- Bruke alternative falldempende materialer med fast overflate der det er behov for en kombinasjon av støtdemping og tilgang for rullestol.
- Utnytte eller forme terrenget slik at man legger til rette for fysisk utfoldelse uten stor fallhøyde.

Boasson sier videre at hardpakket grus, eller et fast gressdekke er OK å bruke, men ikke i fallsoner.

- ✓ **Hardpakket grus eller fast gressdekke kan brukes, men ikke i fallsoner**

Lage miljøvennlig lekeplass – Tips

Naturvernforbundet oppfordrer til at vi skaper miljøvennlige lekeplasser. For å få til dette anbefaler de i brosjyren «[Miljøvennlige nabolag](#)» følgende:

- **Unngå kreosot og trykkimpregnerte materialer**

Unngå kreosot og trykkimpregnerte materialer på lekeapparatene. Disse materialene inneholder helse- og miljøskadelige stoffer som vil kunne dampe av, lekke til grunnen og fås i kroppen ved direktekontakt eller i fliser. Det finnes holdbare alternativer av ubehandlet trevirke eller miljøvennlig impregnering. Det kan være behov for å bytte ut jord og sand rundt gammelt impregnert utstyr.

([Kreosot](#) er fellesbetegnelse på tjære av steinkull eller trevirke. Kreosot virker giftig overfor råtesopper og treborende insekter. I fortynnende løsninger kan kreosot brukes som beis til overflatebehandling av tre).

- **Velg lekeapparater som er lave og som har skråtak**

Velg lekeapparater som er lave (under 60 cm) og som har skråtak, da slipper man å legge fallunderlag av plast. Slike fallunderlag inneholder ofte problematiske kjemikalier, sprer mikroplast, og kan i tillegg gi gummiallergi.

- **Bruk inngang med børstestasjon**

Kunstgressbaner sprer mikroplast ved slitasje av plastgresset og via mange små gummigranulater. Har man allerede et kunstgressanlegg kan man begrense spredningen av granulat utenfor banen ved å kun bruke inngang med børstestasjon. I tillegg må man sørge for at snømåking ikke sprer granulatene i naturen.

([Granulat](#) er et stoff som er formet som små korn eller perler)

- **Bruk naturlig underlag, eller granulatfritt kunstgress**

Bruk naturlig underlag som bark, sand, gress, grus eller sand, så slipper man å dekke underlaget med plast og kunstgress. Valg av underlag må tilpasses formålet med lekeplassen/banen og type apparater. Velger man likevel kunstgress, så gå for et granulatfritt alternativ.

(**Gummigranulat** som brukes på en kunstgressbane er for det meste laget av gamle bildekk. Fordeler er at det er billig og gir gode spillegenskaper. Ulempene er innhold av uønskede stoffer og den svarte fargen. Granulatene blir lett med klær og sko inn i garderober og vaskemaskiner. Over 1500 tonn gummigranulat fra kunstgressbaner [havner hvert år på avveier](#) i naturen).

Kilder

- Forskning.no: [Naturen viker for plast og gummi på lekeplassene i skoler og barnehager](#)
- Lovdata: [Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr](#)
- Miljødirektoratet: [Kunstgressbaner får strengere krav.](#)
- Naturvernforbundet, brosjyren «[Miljøvennlige nabolag](#)»
- Naturvernforbundet, kompendium: [Falldekke av plast – til barnets beste?](#)
- Naturvernforbundet: [Fallunderlag](#)
- Store norske leksikon: [Kreosot](#)
- Store norske leksikon: [Granulat](#)